

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΑΔΗΣΥ)

8ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 14 Απριλίου 2025 με την εξής σύνθεση: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Πρόεδρος, Αργυρώ Τσουλούφα, Μέλος- Εισηγήτρια και Ευαγγελία Μπατσολάκη, Μέλος.

-Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 06.03.2025 και με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ **332/07.03.2025** του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (στο εξής «η προσφεύγουσα»), που εδρεύει στη ... , και εκπροσωπείται νόμιμα.

ΚΑΤΑ

- του ... (...) (στο εξής «η αναθέτουσα Αρχή»), που εδρεύει στη ... αρ. ... , και εκπροσωπείται νόμιμα.

=====

Με την ανωτέρω προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητά να ακυρωθεί η Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...) του Διοικητικού Συμβουλίου του ..., η ενσωματωθείσα σε αυτήν Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...) του Διοικητικού Συμβουλίου του ... και κάθε συναφής πράξη, στο πλαίσιο της με Αρ. Πρωτ.: ... Διακήρυξης Ανοικτού Διαγωνισμού μέσω ΕΣΗΔΗΣ με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά -αποκλειστικά βάσει τιμής- για την «...», συνολικού Προϋπολογισμού Έργου 111.628,40€ χωρίς ΦΠΑ και χωρίς Δικαίωμα Προαίρεσης (122.816,18€ χωρίς ΦΠΑ με δικαίωμα προαίρεσης) CPV: ... για τους λόγους που αναλύονται στην προσφυγή της.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα.

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο.

1. Για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 615,00 ευρώ. Ωστόσο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, το νόμιμο παράβολο ανέρχεται σε 600,00€ υπολογιζόμενο με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ και χωρίς το δικαίωμα προαίρεσης. Συνεπώς, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το ποσό των 15,00€ ως αχρεωστήτως καταβληθέν, ανεξάρτητα από την έκβαση και την αποδοχή ή μη της προδικαστικής προσφυγής της (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...).

2. Με την με Αρ. Πρωτ.: ... Διακήρυξη της αναθέτουσας Αρχής, προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός, ανοικτός διαγωνισμός κάτω των ορίων, για την ... συνολικού Προϋπολογισμού Έργου 111.628,40€ χωρίς ΦΠΑ και χωρίς Δικαίωμα Προαίρεσης (122.816,18€ χωρίς ΦΠΑ με δικαίωμα προαίρεσης) CPV: ... για ένα έτος. Ως κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης ορίστηκε αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς αποκλειστικά με βάση την τιμή. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 18.10.2024 στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ ...) και στην διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διενεργείται ο διαγωνισμός με συστημικό α/α

3. Ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του (...), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., της νομικής φύσης της αναθέτουσας Αρχής και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται στις διατάξεις του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016 σύμφωνα με το άρθρο 345 του ν. 4412/2016, η δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

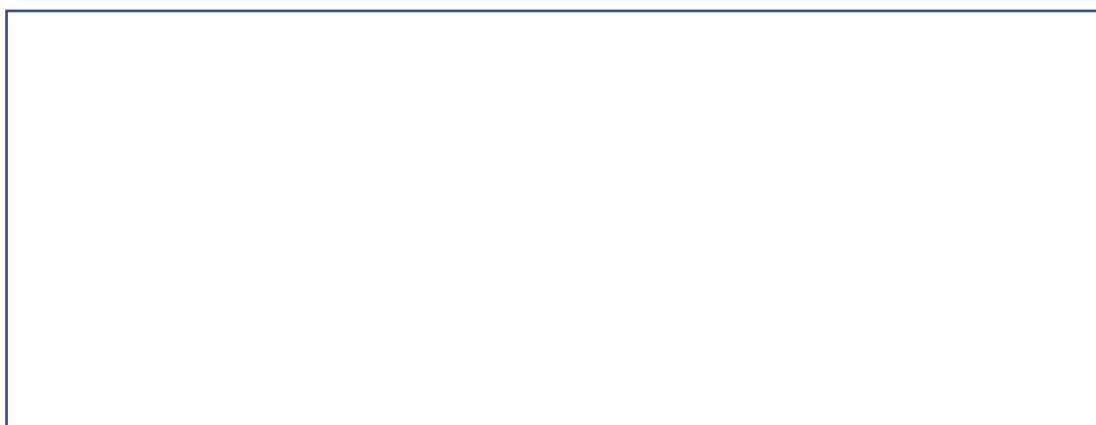
4. Η προδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016, την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του πδ 39/2017 έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και παραδεκτά, αφού κατατέθηκε στις 06-03-2025 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 27-02-2025 μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ. Η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του

Αριθμός απόφασης: 629 /2025

ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα στην ΕΑΔΗΣΥ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 06.03.2025 και από την αναθέτουσα αρχή σε όλους τους ενδιαφερομένους, μέσω ΕΣΗΔΗΣ, ομοίως στις 06.03.2025. Η προσφεύγουσα ως συμμετέχουσα στην διαγωνιστική διαδικασία, της οποίας η προσφορά αποκλείστηκε, θεμελιώνει προφανές έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενη, κατά το μέρος που αφορά στον αποκλεισμό της από το διαγωνισμό, επιδιώκοντας εύλογα να παραμείνει στη διαγωνιστική διαδικασία και να της ανατεθεί εν τέλει η συγκεκριμένη σύμβαση.

5. Με την Πράξη του Προέδρου του 8ου Κλιμακίου με αριθμό 393/2025, ορίσθηκε η εισηγήτρια και η ημερομηνία συζήτησης, ενώ η αναθέτουσα Αρχή υπέβαλε εμπρόθεσμα στην ΕΑΔΗΣΥ στις 21.03.2025 τις απόψεις της επί της προσφυγής, τις οποίες κοινοποίησε και στους ενδιαφερόμενους μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ.

6. Στον ανωτέρω διαγωνισμό, υπέβαλε προσφορά η προσφεύγουσα, καθώς και άλλες τρεις εταιρείες, ήτοι:

Με το πρακτικό αρ. ... , η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας με την ακόλουθη αιτιολογία: *«Σύμφωνα με την δήλωση ΕΕΕΣ της εταιρείας ..., έχει αθετήσει, εν γνώσει της, τις υποχρεώσεις της στους τομείς του εργατικού δικαίου. Άρα αποκλείεται από την εξέταση της οικονομικής προσφοράς της (άρθρο 18 του ν. 4412/2016)».*

Με το πρακτικό αρ. ... , η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της οικονομικής προσφοράς του οικονομικού φορέα ... με δ.τ. ..., και την

κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας στην εταιρία ... Τα ως άνω πρακτικά επικυρώθηκαν με την Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...) του Διοικητικού Συμβουλίου του ... Με το πρακτικό αρ. ... η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την οριστική κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας στην εταιρία ... Το ως άνω πρακτικό επικυρώθηκε με την Απόφαση ... της Συνεδρίασης Αριθ. ... (θέμα...) του Διοικητικού Συμβουλίου του ... Όλες οι ως άνω αναφερόμενες αποφάσεις και πρακτικά της αναθέτουσας αρχής κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα στις 27-02-2025. Κατά της τελευταίας απόφασης ... , στην οποία ενσωματώνεται και η προηγούμενη απόφαση ... της αναθέτουσας, στρέφεται η προσφεύγουσα και ζητά την ακύρωσή της καθ' ο μέρος απορρίφθηκε η προσφορά της, για τους λόγους που αναπτύσσονται στην προσφυγή της.

7. Στην παρ. 1 του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του πδ 39/2017 προβλέπεται ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».*

8. Η Διακήρυξη, αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει τόσο τους τρίτους, προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και την αναθέτουσα αρχή που υποχρεούται μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τους όρους της (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ 2287/2022 σκ.15, 1647/2022 σκ.20, 1217/2018, σκ. 5, 2434/2017, σκ. 5, 1086/2015, σκ. 5, 4901/2014, σκ. 8, 2551/2013, 5022/2012, 2635/2009, ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 352/2016, 53/2011, 241/2020, Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224/2007, 78/2007, 19/2005 και αποφάσεις 7ου Τμ. Ε.Σ 539/2024, 2106/2021 κ.α.).

9. Με τους **προβαλλόμενους λόγους** της προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα Αρχή με ελλιπή, κατ' ουσίαν ανύπαρκτη, και αόριστη αιτιολογία έκρινε απορριπτέα την προσφορά της, χωρίς να αξιολογήσει

ως όφειλε το σύνολο των εγγράφων της προσφοράς, και δη τη συνοδευτική του ΕΕΕΣ υπεύθυνη δήλωση. Η κρίση της αναθέτουσας αρχής ότι από το ΕΕΕΣ της εταιρίας της προσφεύγουσας προκύπτει δήθεν ότι «έχει αθετήσει εν γνώσει της, τις υποχρεώσεις της στους τομείς του εργατικού δικαίου...(άρθρο 18 του Ν. 4412/2016)» είναι ακυρωτέα κατά την προσφεύγουσα πρωτίστως διότι είναι αόριστη και ελλιπώς αιτιολογημένη. Δεν εξειδικεύει ποια είναι εκείνα τα πραγματικά περιστατικά που κατά την κρίση της στοιχειοθετούν «εν γνώσει» της εταιρίας της αθέτηση των υποχρεώσεων της στους τομείς του εργατικού δικαίου. Άλλωστε, μόνη η απάντηση ΝΑΙ της εταιρίας της στο οικείο ερώτημα του ΕΕΕΣ και η αναφορά ορισμένων σχετικών πραγματικών περιστατικών, σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται τον άνευ ετέρου αποκλεισμό της εταιρίας της, χωρίς να προηγείται αιτιολογημένη κρίση της αναθέτουσας αρχής για το αν και γιατί συντρέχει ο οικείος λόγος αποκλεισμού. Άλλωστε, και η εταιρία ... ομοίως απάντησε ΝΑΙ στο οικείο ερώτημα του ΕΕΕΣ, όμως δεν αποκλείστηκε από τη διαγωνιστική διαδικασία. Εν όψει των ανωτέρω, η εταιρία της καλόπιστα και με διάθεση συν... με την αναθέτουσα αρχή, θεώρησε ότι οφείλει να αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά που ανέφερε στο ΕΕΕΣ στο ερώτημα «Ο οικονομικός φορέας έχει, εν γνώσει του, αθετήσει τις υποχρεώσεις του στους τομείς του εργατικού δικαίου;», μολονότι αυτά αντικειμενικά δεν στοιχειοθετούν λόγο αποκλεισμού. Στην πραγματικότητα, εφόσον δεν συντρέχει ο οικείος λόγος αποκλεισμού, δεν είχαν καν υποχρέωση να αναφέρουν τα σχετικά περιστατικά στο ΕΕΕΣ (ΣΤΕ ΕΑ 20/2020), πλην όμως εκείνοι αποφάσισαν να τα αναφέρουν, για να μην υπάρχει η παραμικρή υπόνοια στην αναθέτουσα αρχή ότι υπήρξε προσπάθεια απόκρυψης κάποιου στοιχείου. Ταυτόχρονα, όμως, υπέβαλαν ως είχαν δικαίωμα, συνοδευτική του ΕΕΕΣ υπεύθυνη δήλωση (ΣΧΕΤ.2), στην οποία εξηγούν αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους ΔΕΝ συντρέχει ο οικείος λόγος αποκλεισμού για την εταιρία τους. Από τον συνδυασμό, δηλαδή, του ΕΕΕΣ και της συνοδευτικής του ΕΕΕΣ υπεύθυνης δήλωσης αποδεικνύεται ότι η εταιρία τους δεν έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, και ως εκ τούτου δεν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού που αυθαίρετα και αναιτιολόγητα της καταλόγισε η αναθέτουσα αρχή. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή, ανέγνωσε αποσπασματικά την προσφορά της, και συγκεκριμένα έλαβε υπόψη της μόνο το ΕΕΕΣ, και όχι τη συνοδευτική του ΕΕΕΣ υπεύθυνη δήλωση. Η αναθέτουσα αρχή, που έφερε το οικείο βάρος

απόδειξης, ουδόλως αιτιολογεί για ποιους λόγους η ίδια έκρινε ότι συντρέχει λόγος αποκλεισμού σε βάρος της εταιρίας τους, ενώ από τον συνδυασμό του ΕΕΕΣ και της συνοδευτικής του ΕΕΕΣ υπεύθυνης δήλωσης, είναι σαφές ότι η εταιρία τους δηλώνει ότι ΔΕΝ συντρέχει λόγος αποκλεισμού. Σε κάθε περίπτωση, κατά την προσφεύγουσα, και επί της ουσίας, δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού για την εταιρία τους, όπως προκύπτει από τα δηλωθέντα στη συνοδευτική του ΕΕΕΣ υπεύθυνη δήλωση που έχει την ίδια νομική ισχύ με το ΕΕΕΣ.

10. Η αναθέτουσα Αρχή επί του ως άνω προβαλλόμενου λόγου ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 4 περ. θ του ν. 4412/2016, το ..., ως αναθέτουσα Αρχή έχει τη δυνατότητα να αποκλείσει από διαγωνισμό έναν οικονομικό φορέα εφόσον διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα εταιρεία: α) Παραδέχθηκε, μέσω του ΕΕΕΣ, ότι έχει αθετήσει υποχρεώσεις της στους τομείς του εργατικού δικαίου. β) Έχει υποστεί τουλάχιστον δύο κυρώσεις υψηλής σοβαρότητας από το ... (...). γ) Δεν απέδειξε ότι έλαβε επανορθωτικά μέτρα («αυτοκάθαρση») για τις παραβάσεις αυτές, όπως απαιτεί το άρθρο 73 παρ. 7 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, βάσει του οποίου οι οικονομικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα να αποδείξουν την αξιοπιστία τους, παρά τη συνδρομή λόγων αποκλεισμού, λαμβάνοντας επανορθωτικά μέτρα. Από την ανωτέρω συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων, προκύπτει ότι ορθώς αξιολόγησαν τις συγκεκριμένες παραβάσεις ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, δικαιολογώντας πλήρως τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία στην απόφαση αποκλεισμού της αρμόδιας Επιτροπής του ... είναι επαρκής και σύννομη, καθώς παραπέμπει στο άρθρο 18 και 73 του ν. 4412/2016, κάνει ειδική μνεία στις καταλογισθείσες παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως υψηλής σοβαρότητας, συνεκτιμά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα παραδέχθηκε τις παραβάσεις χωρίς να προσκομίσει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία αυτοκάθαρσης. Τέλος, η αιτιολογία δεν απαιτείται να είναι εκτενέστατη αλλά επαρκώς σαφής, γεγονός που ικανοποιείται πλήρως στην απόφαση αποκλεισμού της Επιτροπής του ...

11. Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων λόγων της προσφυγής, οι σχετικές με το υπό εξέταση ζήτημα διατάξεις του ν. 4412/2016 προβλέπουν τα ακόλουθα: Στο **άρθρο 18 του ν. 4412/2016** " Δημόσιες Συμβάσεις Έργων Προμηθειών και ... (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 214/25/ΕΕ) ΦΕΚ Α' 200/24.10.16" ορίζεται ότι : «...2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. [...] Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους [...] 4. Η υποχρέωση της παραγράφου 2: (α) επισημαίνεται στα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 53 και (β) αποτελεί ειδικό όρο της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 130.5. **Η αθέτηση της υποχρέωσης της παραγράφου 2 συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις.** Ειδικά, κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης ... καθαρισμού ή/και ..., ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα νοούνται **ιδίως** τα προβλεπόμενα στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115)» [όπως η παρ. 5 ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παρ. 1 του άρθρου 107 του ν. 4497/2017 (ΦΕΚ Α'171)].». Στην εν λόγω **γ' περίπτωση του άρθρου 68 του ν. 3863/2010**, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του άρθρου 39 του ν. 4488/2017 (ΦΕΚ Α'137) με τίτλο "Αποκλεισμός από δημόσιες συμβάσεις και χρηματοδοτήσεις λόγω παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας" ορίζεται ότι : "...Η αναθέτουσα αρχή αποκλείει από τη σύναψη της σύμβασης τις υποψήφιες εταιρείες ... καθαρισμού ή/και ... εάν έχουν επιβληθεί σε βάρος τους, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του ... για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως

εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του ... για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλείσει από τη σύναψη της σύμβασης τις υποψήφιες εταιρείες ... καθαρισμού ή/και ...: αα) οι οποίες έχουν κηρυχθεί έκπτωτες κατ' εφαρμογή της παραγράφου 7 του παρόντος μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς ή ββ) στις οποίες έχει επιβληθεί η κύρωση της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης κατ' εφαρμογή της παρ. 1B του άρθρου 24 του ν. 3996/2011 (Α' 170) μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς...". Εξάλλου, στο **άρθρο 73 του ίδιου ν. 4412/2016** όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α'36) ορίζεται ότι : «[...] 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: α) **εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων [...]** ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την ... των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, η) εάν ο οικονομικός φορέας επιχειρεί να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει με απατηλό τρόπο παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιαδώς τις αποφάσεις που αφορούν στον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση, θ)

εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.[...] 7. Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 και στην παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ... Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. [...] 10. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της ... παρ. 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός...». Περαιτέρω, στο **άρθρο 79 του ν. 4412/2016** προβλέπεται ότι «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77, γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ως άνω πληροφορίες όσον αφορά τους φορείς αυτούς. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή... 9. Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ. Η συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση υπογράφεται σύμφωνα με

όσα προβλέπονται στο άρθρο 79Α, περί υπογραφής Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης.».

12. Περαιτέρω, στους όρους της ένδικης διακήρυξης, επαναλαμβάνονται τα ορισθέντα με τις περιπτώσεις αποκλεισμού του άρθρου 73 του νόμου 4412/2016 και προβλέπεται ότι : « [...] **2.2.3.4.** «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, οικονομικός φορέας σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις [...] (α) εάν έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρ.2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, ιδίως εάν σε βάρος του έχουν επιβληθεί, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του ... για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β` 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του ... για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. καθώς και αα) εάν έχει κηρυχθεί έκπτωτος, κατ` εφαρμογή της παραγράφου 7 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς ή ββ) εάν σε βάρος του έχει επιβληθεί η κύρωση της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης κατ` εφαρμογή της παρ. 1Β του άρθρου 24 του ν. 3996/2011 (Α` 170) μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς [...] (στ) εάν έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις, (ζ) εάν έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων κατά την ... των πληροφοριών που

απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2.2.9.2 της παρούσας, (θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα ότι έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του. Εάν στις ως άνω περιπτώσεις (α) έως (θ) η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, αυτή ανέρχεται σε τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός [...].» **2.2.3.7.** Οικονομικός φορέας που εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2.2.3.1 και 2.2.3.4, εκτός από την περ. β αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού (αυτοκάθαρση). [...] **2.2.9.1** Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών...Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους, ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα IV το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. [...]. Ο οικονομικός φορέας φέρει την ειδική υποχρέωση να δηλώσει μέσω του ΕΕΕΣ την κατάστασή του σε σχέση με τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016 και παράγραφο 2.2.3 της παρούσης και ταυτόχρονα να επικαλεσθεί και τυχόν ληφθέντα μέτρα προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του [...].»

13. Επειδή, στο νόμο και στη διακήρυξη που διέπει την επίδικη διαδικασία προβλέπονται ως αυτοτελείς λόγοι αποκλεισμού, εκτός των άλλων: α) Η αθέτηση εκ μέρους του υποψήφιου οικονομικού φορέα των υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, μεταξύ των οποίων και αυτών της εργατικής νομοθεσίας (άρθρο 73 παρ. 4 περ. α' του ν. 4412/2016 και ταυτόσημος όρος 2.2.3.4 περ. α' της διακήρυξης) και β) η

διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, το οποίο θέτει «εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του» (άρθρο 73 παρ. 4 περ. θ' του ν. 4412/2016 και όρος 2.2.3.4 περ. θ' της διακήρυξης), ως τέτοιο δε παράπτωμα νοείται, εκτός των άλλων, για τις συμβάσεις ... καθαρισμού ή/και ..., και οι αναφερόμενες στο άρθρο 68 παρ. 2 περ. γ' εδαφ. β' του ν. 3862/2010 περιπτώσεις, στις οποίες παραπέμπει το δεύτερο εδάφιο της παρ.5 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, **ως σοβαρές παραβάσεις** για τις εν λόγω κατηγορίες των συμβάσεων, κατά μείζονα λόγο. **Η περίπτωση του άρθρου 73 παρ. 4 περ. α' του ν. 4412/2016 (και του όρου 2.2.3.4 περ. α' της διακήρυξης) με την ευρεία της διατύπωση, περιλαμβάνει κάθε περίπτωση παράβασης, αναφερόμενη σε κάθε “αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 περί αρχών και εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων”,** όπως αυτές της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, του δικαίου της Ένωσης, του εθνικού δικαίου, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, που απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'', και λειτουργεί διασφαλιστικά, έτσι ώστε να αποδώσει στην αναθέτουσα αρχή ευρεία διακριτική ευχέρεια να αποκλείσει κάθε οικονομικό φορέα που έχει διαπράξει πολύ σοβαρή παράβαση της εργατικής νομοθεσίας (βλ. ΔΕΦΑΘ. 1682/2024 σκ. 8).

14. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την μελέτη του φακέλου της υπό κρίση υπόθεσης και δη από το υποβληθέν ΕΕΕΣ και την συνοδευτική αυτού Υ.Δ. από την προσφεύγουσα, στο “Μέρος III : Λόγοι αποκλεισμού, Ενότητα Γ' ” του ΕΕΕΣ (σελίδα 7) και στο ερώτημα : «Ο οικονομικός φορέας έχει, εν γνώσει του, αθετήσει τις υποχρεώσεις του στους τομείς του εργατικού δικαίου;» απάντησε : «ΝΑΙ». Κατωτέρω, στο σημείο που αναγράφεται «Περιγράψτε τα μέτρα που λήφθηκαν», η προσφεύγουσα δηλώνει τα εξής: *Στην εταιρία μας επιβλήθηκε η υπ' αριθ. ... πράξη επιβολής προστίμου της εργατικής νομοθεσίας, **Σημαντικής σοβαρότητας**, από το ..., για την οποία κατατέθηκε στο ... η ... εμπρόθεσμη δικαστική προσφυγή μας. Στην εταιρία μας επιβλήθηκε η υπ' αριθ. ... πράξη επιβολής προστίμου της εργατικής νομοθεσίας, **Σημαντικής σοβαρότητας**, από το ... , για την οποία κατατέθηκε στο ... η ...*

εμπρόθεσμη δικαστική προσφυγή μας. Στην εταιρία μας επιβλήθηκε η υπ' αριθ. ... πράξη επιβολής προστίμου της εργατικής νομοθεσίας, **Σημαντικής σοβαρότητας**, από το ... , για την οποία έχει κατατεθεί στο ... η ... εμπρόθεσμη δικαστική προσφυγή μας. Στην εταιρία μας επιβλήθηκε η υπ' αριθ. ... πράξη επιβολής προστίμου της εργατικής νομοθεσίας, **«υψηλής» σοβαρότητας**, από το ..., για την οποία έχει κατατεθεί στο ... η ... εμπρόθεσμη δικαστική προσφυγή μας. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. ... απόφαση του ... (όπως προκύπτει και από το Ποινικό Μητρώο) η νόμιμη εκπρόσωπος της εταιρίας έχει καταδικαστεί 7 μήνες με αναστολή για την πράξη μη καταβολής δεδουλευμένων αποδοχών. Σημειώνεται ότι έχουν καταβληθεί ως σήμερα όλες οι δεδουλευμένες αποδοχές των εργαζομένων της εταιρίας. Περαιτέρω, τόσο στο συνακόλουθο ερώτημα του ΕΕΕΣ : «Σε περίπτωση καταδίκης, ο οικονομικός φορέας έχει λάβει μέτρα που να αποδεικνύουν την αξιοπιστία του παρά την ύπαρξη σχετικού λόγου αποκλεισμού («αυτοκάθαρση»);» όσο και στο ερώτημα «Έχει διαπράξει ο οικονομικός φορέας σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα;» η αιτούσα απάντησε ΟΧΙ. Παράλληλα, στη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση του όρου 2.4.3.1. α) της διακήρυξης που υπέβαλε, αναφέρει πιο αναλυτικά και διεξοδικά τα περί των παραβιάσεων της εργατικής νομοθεσίας που δηλώνει στο ΕΕΕΣ της. Η Επιτροπή του διαγωνισμού με το με αρ. ... Πρακτικό της (Συνεδρίαση της Επιτροπής 12/11/2014), το οποίο εγκρίθηκε από την αναθέτουσα με το απόσπασμα πρακτικού της Συνεδρίασης με αρ. ... απέκλεισε την προσφεύγουσα με την αιτιολογία ότι «Σύμφωνα με την δήλωση ΕΕΕΣ της εταιρείας ..., έχει αθετήσει, εν γνώσει της, τις υποχρεώσεις της στους τομείς του εργατικού δικαίου. Άρα αποκλείεται από την εξέταση της οικονομικής προσφοράς της (άρθρο 18 του Ν. 4412/2016)». Η αναθέτουσα με τις απόψεις της και συμπληρώνοντας την αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης ενέμεινε στην άποψή της περί αποκλεισμού της προσφεύγουσας υποστηρίζοντας ότι η προσφεύγουσα εταιρεία: α) Παραδέχθηκε, μέσω του ΕΕΕΣ, ότι έχει αθετήσει υποχρεώσεις της στους τομείς του εργατικού δικαίου. β) Έχει υποστεί τουλάχιστον δύο κυρώσεις υψηλής σοβαρότητας από το ... γ) Δεν απέδειξε ότι έλαβε επανορθωτικά μέτρα («αυτοκάθαρση») για τις παραβάσεις αυτές, όπως απαιτεί το άρθρο 73 παρ. 7 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, βάσει του οποίου οι οικονομικοί φορείς έχουν τη δυνατότητα να αποδείξουν την αξιοπιστία τους, παρά τη συνδρομή λόγων

αποκλεισμού, λαμβάνοντας επανορθωτικά μέτρα. Από την ανωτέρω συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων, προκύπτει ότι ορθώς αξιολόγησαν τις συγκεκριμένες παραβάσεις ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, δικαιολογώντας πλήρως τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας.

15. Υπό τα δεδομένα αυτά και όπως αναλύθηκε στη σκ. 13 ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή ως έχουσα ευρεία διακριτική ευχέρεια έκρινε ότι η παραδοχή της παραβίασης της εργατικής νομοθεσίας εκ μέρους της προσφεύγουσας, σε συνδυασμό με την μη ύπαρξη επανορθωτικών μέτρων στοιχειοθετεί αυτοτελώς λόγο αποκλεισμού από τη διαγωνιστική διαδικασία σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 18 του ν. 4412/2016, το οποίο αφενός παραπέμπει στο άρθρο 73 και αφετέρου ορίζει ότι *η αθέτηση της υποχρέωσης της παραγράφου 2 συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις*. Οι δε προβαλλόμενοι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι ιδίως για τις εταιρίες ... καθαρισμού και ..., υπάρχει ειδική νομοθετική διάταξη, που ως τέτοια κατισχύει των λοιπών διατάξεων, αυτή του άρθρου 68 παρ. 2γ Ν. 3863/2010, στην οποία προσδιορίζονται κατά τρόπο αποκλειστικό (και όχι ενδεικτικό) οι παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, που στοιχειοθετούν επαγγελματικό παράπτωμα, και συνιστούν δυνητικά λόγο αποκλεισμού από δημόσιο διαγωνισμό, είναι απορριπτέοι, προεχόντως ως ερειδόμενοι σε εσφαλμένη νομική προϋπόθεση. Και τούτο διότι, οι πολύ σοβαρής απασχίας παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας που προβλέπονται στην ανωτέρω διάταξη του άρθρου 68 παρ. 2γ εδάφια (α' και β') του ν. 3863/2010, και επικαλείται η προσφεύγουσα, δεν αποκλείουν άλλες εξίσου σοβαρές παραβάσεις, (όπως ενδεικτικά αυτή που δηλώνει η ίδια στο ΕΕΕΣ της και στην διευκρινιστική Υ.Δ. περί μη καταβολής δεδουλευμένων σε εργαζόμενο αυτής της κατηγορίας .../καθαριότητας), να υπαχθούν από την αναθέτουσα αρχή, κατά την ευρεία της διακριτική ευχέρεια, στο πεδίο εφαρμογής της περ. α' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και του ταυτόσημου όρου 2.2.3.4. α' της διακήρυξης, ως ευρύτερο από αυτό της περίπτωσης θ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και του ταυτόσημου όρου της διακήρυξης. Οι σοβαρές παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 68 παρ. 2 περ. γ' εδάφιο β του ν. 3863/2010, και κατά το γράμμα του,

συνιστούν και λόγο αποκλεισμού για σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα κατά το άρθρο 18 παρ. 5 του ν. 4412/2016 και την παρ. 2.2.3.4 περ. θ' της διακήρυξης (πρβλ.ΣτΕ ΕΑ 20/2020 σκ.13). Άλλωστε, από την συστηματική ή τεολογική ερμηνεία του συνόλου των σχετικών διατάξεων [18 παρ.2, 18 παρ.5, 73 παρ. 6, 73 παρ. 1,2, 73 παρ. 4 α' και θ'] ουδόλως συνάγεται το συμπέρασμα συνάγεται ότι ήταν στην πρόθεση του νομοθέτη να αποκλείσει τις εταιρείες ... και καθαριότητας και να μην τις συμπεριλάβει στο πεδίο εφαρμογής της. Τα όσα δε προβάλλει περί περιοριστικής διατύπωσης του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 είναι αβάσιμα, διότι η απαρίθμηση, με τη χρήση της λέξης "ιδίως", είναι ενδεικτική (βλ. ΔΕφΑθ. 1682/2024 σκ. 13). Περαιτέρω αβάσιμος και αντιφατικός σε σχέση με τα όσα δηλώνει η ίδια στην προσφυγή της (*«...Τούτο διότι με βάση νομολογία των Δικαστηρίων και της ΕΑΔΗΣΥ, ανεξαρτήτως της νομικής εκτίμησης του προσφεύγοντος ή της δικής του πεποίθησης, οφείλει αφενός να απαντά θετικά στο οικείο ερώτημα του ΕΕΕΣ αναφορικά με τη συνδρομή ή μη λόγου αποκλεισμού, αφετέρου να παραθέτει ως πραγματικά περιστατικά εκείνα που δυνητικά θα μπορούσαν να αποτελούν λόγο αποκλεισμού, ξηγώντας ενδεχομένως τους λόγους για τους οποίους, κατά την κρίση του, δεν συνιστούν λόγο αποκλεισμού. Άλλωστε η εκτίμηση περί της αξιοπιστίας του οικονομικού φορέα δεν απόκειται στον ίδιο, αλλά στην εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, ενώπιον της οποίας υποβάλλει προσφορά (βλ. αντί άλλων ΕΑΔΗΣΥ 696/2024, ΔΕφΑθ 2194/2024) είναι και ο ισχυρισμός της ότι μολονότι τα όσα δήλωσε στο ΕΕΕΣ της δεν στοιχειοθετούν λόγο αποκλεισμού και αφού δεν συντρέχει ο οικείος λόγος αποκλεισμού, δεν είχαν καν υποχρέωση να αναφέρουν τα σχετικά περιστατικά στο ΕΕΕΣ (ΣτΕ ΕΑ 20/2020), διότι η αναθέτουσα αρχή είναι εκείνη που κρίνει ποια κατά την κρίση της πραγματικά περιστατικά αποτελούν λόγο αποκλεισμού. Τέλος, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι παραβιάστηκε από την αναθέτουσα το ίσο μέτρο κρίσης και η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων εφόσον η αναθέτουσα αρχή απέρριψε μόνο τη δική της προσφορά, ενώ αντίθετα έκανε δεκτή την προσφορά της εταιρίας ... που ομοίως είχε απαντήσει θετικά στο ΕΕΕΣ σχετικά με την παραβίαση εργασιακής νομοθεσίας, προβάλλεται αβάσιμα διότι όπως βάσιμα υποστήριξε η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της ο κάθε οικονομικός φορέας αξιολογείται αυτοτελώς και με βάση συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που τον*

αφορούν. Για τη δε θεμελίωση παραβιάσεως του ίσου μέτρου κρίσης, κρίσιμο είναι το αν χώρισε διαφορετική εκτίμηση των αυτών πλημμελειών των προσφορών (ΣΤΕ 2186/2013). Από το ΕΕΕΣ της εταιρείας ... προκύπτει ότι αφενός οι παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας αφορούν σε πράξεις προστίμων χαμηλής σπουδαιότητας αφετέρου η εταιρεία ... έχει δηλώσει μέτρα αυτοκάθαρσης. Συνεπώς, δεν στοιχειοθετείται ότι εχώρησε διαφορετική εκτίμηση των αυτών πλημμελειών για τις δύο εταιρείες.

16. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί, σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας και να διαταχθεί η κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου της προσφεύγουσας (άρθρο 363 του ν. 4412/2016). Περαιτέρω, κατά τα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το υπερβάλλον του νόμιμου παραβόλου ποσό ύψους 15,00 ευρώ, ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει προδικαστική προσφυγή.

Διατάσσει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου του προσφεύγοντος.

Διατάσσει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του υπερβάλλοντος του νόμιμου παραβόλου ποσού ύψους 15,00 ευρώ, ως αχρεωστήτως καταβληθέντος.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 14 Απριλίου 2025 και εκδόθηκε στις 5 Μαΐου 2025 στην Αθήνα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΠΑΛΙΑΡΗΣ